

D??avurulan Duygulan?m ?lçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *D??avurulan Duygulan?m ?lçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19980>

Öz

Bu giri?, Berksun, Soykan ve Soykan (1993) taraf?ndan **D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i** (D.D.Ö.)'nin Türkçe uyarlama çal??mas?n? ve elde edilen psikometrik özelliklerini sunmaktadır. Ölçek, bireylerin aile üyeleri veya bak?m verenleri taraf?ndan gösterilen ele?tiri, dü?manl?k ve a??r? müdahalecilik gibi duygusal tepkileri de?erlendirmeyi amaçlar.

Toplam 60 maddeden ve dört temel alt boyuttan olu?an bu araç, özellikle **psikiyatrik** hastalar?n aile ortamlar?nda deneyimledikleri stres ve duygusal yük düzeyini ölçmek için klinik ve ara?tırma alan?nda kritik bir öneme sahiptir. Ölçek, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve geçerlik kanıtları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

D??avurulan Duygulan?m, Ölçek Uyarlama, Psikometrik Özellikler, Aile ?leti?imi, Duygusal Tepki, Müdahalecilik.

Yazarlar

O?uz Erkan Berksun, Çi?dem Soykan, Ay?egül Soykan.

Amaç

D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i'nin temel amacı, bireyin çevresindeki önemli ki?ilerin (genellikle aile üyeleri veya bak?m verenler) kendisine yönelik gösterdi?i **duygusal tepki** ve tutumlar?n yo?unlu?unu güvenilir bir ?ekilde ölçmektir. Ölçek, ele?tirel tutum, dü?manl?k ve a??r? müdahale gibi yüksek D??avurulan Duygulan?m (EE) bile?enlerini saptayarak, bu duygusal ortam?n bireyin ruh sa?lığı üzerindeki potansiyel riskini de?erlendirmeye yardımcı olur.

Ölçe?in Türkçe'ye uyarlanması, Türkiye'deki klinik ve ara?tırma ortamlar?nda D??avurulan Duygulan?m yap?s?n?n kültürel olarak geçerli ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirilmesini sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Ölçek, psikiyatrik bozukluklar?n nüks etme olasılı??nı tahmin eden önemli bir araç olarak kabul edilmektedir.

Yapı

Ölçek, sosyal psikoloji ve klinik psikolojide merkezi bir kavram olan **D??avurulan Duygulan?m** (Expressed Emotion) yap?s?n? ölçmektedir. Bu yapı, genellikle kronik **psikiyatrik** rahatsızlıklar? olan hastalar?n aile ortamlar?nda kar??ıla?tı??ı ele?tirel, dü?manca veya a??r? ilgili tutumlar? kapsar ve hastalar?n seyrini etkiledi?i dü?ünü?ür.

D.D.Ö., bu yap?y? dört temel alt boyut arac?l???yla de?erlendirir. Bu çok boyutlu yakla??m, duygusal ortam?n tek bir skorla ifade edilemeyecek kadar karma??k olan do?as?n? detayland?rmay? mümkün k?lar. Ölçek, bireyin bak?m verenle olan ili?kisindeki farklı etkile?im biçimlerini ayrı ayrı kategorize eder.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, bak?m eksikli?ini ölçen başka bir araçla paralel uygulama (e? zamanl? geçerlik) yöntemi kullan?larak gerçekleştirilmi?tir. Bu yöntem, ölçe?in yap?sal olarak ili?kili fakat farklı bir kavramla olan ili?kisini göstererek yeterli bir **uyum geçerli?i** (Criterion Validity) sağlamay? amaçlam??tır.

Yap?lan analizler sonucunda, D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i ile bak?m eksikli?ini ölçen kar??la?tırma ölçe?i aras?ndaki **korelasyon** (Correlation) katsay?s? oldukça yüksek bulunmuştur ($r = 0.86$). Bu yüksek pozitif ili?ki, uyarlanan ölçe?in ölçmeyi amaçlad??? yap?y? ba?ar?l? bir ?ekilde temsil etti?ini ve klinik olarak ilgili di?er yap?larla tutarlı oldu?unu güçlü bir ?ekilde desteklemektedir.

Güvenirlik

D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i'nin güvenilirlik analizleri, ölçe?in iç tutarlıl???n? de?erlendirmeye odaklanm??tır. ?ç tutarlılk, ölçek maddelerinin aynı temel yap?y? ne kadar homojen bir ?ekilde ölçtü?ünü gösteren temel bir psikometrik özelliktir. Yüksek iç tutarlılk, ölçüm hatas?n?n düşük oldu?u anlamına gelir.

Yap?lan hesaplamalar neticesinde, ölçe?in genel iç tutarlılk katsay?s? (muhtemelen Cronbach Alfa) **0.95** gibi üst düzeyde bir de?er olarak saptanm??tır. Bu mükemmel sonuç, D.D.Ö.'nün yüksek derecede güvenilir ve tutarlı bir ölçüm aracı oldu?unu ve farklı maddeler arasında güçlü bir homojenlik bulundu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, yap?sal olarak **4 alt boyut** altında toplam 60 maddeden oluşmaktadır. Bu faktör yap?s?, D??avurulan Duygulan?m kavram?n?n çok boyutlu do?as?n? yansıtmakta ve bak?m veren tutumlar?n? ayrıntılı bir ?ekilde incelemeye olanak tanımaktadır. Her bir alt boyut, ölçekte e?it olarak da??tılm?? 15 madde içermektedir.

Belirlenen alt boyutlar ve ölçtükleri temel konular ?unlardır:

Müdahalecilik Boyutu (15 madde): Bireyin ki?isel alanına veya konularına yönelik a??r? ilgi, kontrol etme e?ilimi ve müdahaleyi ölçer.

Duygusal Tepki Boyutu (15 madde): Bak?m verenin, stresli veya zorlu durumlara kar?? gösterdi?i huzursuzluk, gerginlik ve yo?un duygusal tepkileri de?erlendirir.

Hastal??a Kar?? Tutum Boyutu (15 madde): Bak?m verenin, bireyin sorunlar?n? kas?tl? olarak yaratt??? veya manip?lasyon amaçl? kulland??? yönündeki ele?tirel ve suçlay?c? inançlar?n? ölçer.

Ho?görü/Beklentiler Boyutu (15 madde): Hatalara kar?? gösterilen anlay?? düzeyini ve bireyden beklenen davran?? standartlar?n?n esnekli?ini yans?t?r.

Araç

Test Çe?idi: Uyarlama

Format: 60 maddelik iki seçenekli (Dichotomous) yan?t format?. Derecelendirme: D= Do?ru - Y=Yanl??

Mevcut Diller: Türkçe

Pop?lasyon Grubu: Klinik örneklemeler ve genel toplum bireyleri (Bak?m verenlerin tutumlar?n? de?erlendirenler).

Ya? Grubu: Yeti?kinler.

Pop?lasyon Detaylar?: Psikiyatrik bozukluklar? olan bireylerin aile üyeleri veya bak?m verenleri taraf?ndan gösterilen duygusal tutumlar? de?erlendiren ki?iler.

Test Metodolojisi: Bireyin, bak?m vereninin davran??lar?na yönelik alg?s?n? ölçen kendini de?erlendirme anketi.

Anahtar Kelimeler

Uyum geçerli?i, ?ç tutarl?lk, Psikometri, Müdahalecilik, Bak?m Eksikli?i, Korelasyon, D??avurulan Duygulan?m.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Mevcut De?il

Ba?l?lk E-posta Adresleri: oeberksun@ankara.edu.tr

Yaz??ma Adresi: O?uz Erkan Berksun (Sorumlu Yazar)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in uyarlama çal??mas? **1993** y?l?nda yay?mlanm??t?r. Çal??man?n tam metnine *Türk Psikoloji Dergisi*'nin ilgili say?s?ndan (turkpsikolojidergisi.com) eri?ilebilir. Ticari kullan?m, izinler ve telif haklar? için sorumlu yazar O?uz Erkan Berksun ile ileti?ime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Berksun, O. E., Soykan, Ç. ve Soykan, A. (1993). D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i: Ölçek uyarlama üzerine bir pilot çal??ma. *Türk Psikoloji Dergisi*, **8** (29), 10-15.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: disavurulan-duygulanim-olcegi-toad.pdf

D??avurulan Duygulan?m Ölçe?i Maddeleri

4 alt boyut ve toplam 60 madde.

Müdahalecilik Boyutu (15 m) : Ben konu?urken müdahale etmez.

Duygusal Tepki Boyutu (15 m): ??ler iyi gitmedi?i zaman huzursuz olur.

Hastal??a Kar?? Tutum Boyutu (15 m) : Sorunlar?m? ondan öç almak için yaratt???m? söyler.

Ho?görü/ Beklentiler Boyutu (15 m) : Bir hata yaparsam anlay??la kar??lar.